

III. Het Gemeente Gasbedrijf

Op 27 januari 1876 besloot de Gemeenteraad van Rotterdam tot de stichting van een gemeentelijke gasfabriek op Feijenoord. Het raadslid Van Weel, die tegen de gemeentelijke exploitatie was, vroeg zich af of de Gemeente hiertoe misschien min of meer verplicht was door haar contract met de Rotterdamsche Handelsvereeniging. Deze R.H.V., met als president-directeur de bekende L. Pincoffs, had op 28 december 1872 van de Raad toestemming gekregen voor de ontwikkeling van Feijenoord, waarbij de gemeente o.a. de verplichting op zich had genomen te zorgen voor de straatverlichting.

Het duurde nog enkele jaren voordat de fabriek gereed was; op 13 mei 1879 (daags voor de vlucht van Pincoffs) werd het eerste gas gemaakt³⁰).

De exploitatie van de fabriek kon nauwelijks rendabel zijn; behalve de Nederlandsche Stoomboot Maatschappij, de Spoorwegen en de R.H.V. waren er weinig potentiële afnemers. Gedurende het eerste volle productiejaar 1880 werd er slechts 140.000 m³ geproduceerd. Jaarlijks nam de productie relatief flink toe tot 654.000 m³ in 1887, hetgeen echter nog steeds in geen verhouding stond tot die van de zojuist uitgebreide fabriek aan de Oostzeedijk: in datzelfde jaar bijna 13.000.000 m³ ofwel 20 maal zoveel.

Op 15 augustus 1880 nam de Gemeenteraad een verordening aan op het beheer der Gemeente Gasfabriek te Feijenoord. Het beheer werd opgedragen aan de directeur, C.F. Salomons, het toezicht op het beheer aan de commissie van toezicht op de Drinkwaterleiding. De eerste vergadering van de commissie m.b.t. de gasfabriek dateert van 24 augustus 1880. Voorzitter was aanvankelijk N.J. Hofman, later mr. D. van Weel, die een grote rol zou spelen in de z.g. 'gaskwestie'.

Inmiddels was het besluit gevallen om de Nieuwe Rotterdamsche Gasfabriek aan de Oostzeedijk over te nemen³¹). Sollicitanten werden opgeroepen voor de functie van directeur van de Gemeente Gasfabriek. Zowel Th. van Doesburgh, directeur van de N.R.G., als Salomons solliciteerden. De keuze viel op Van Doesburgh, die per 1 mei 1884 werd benoemd³²). Voor elk der beide fabrieken was voortaan een bedrijfsdirecteur voor de dagelijkse gang van zaken verantwoordelijk. Na de overname van de N.R.G., was de Gemeente genoodzaakt de nieuw verworven fabriek drastisch uit te breiden; de vraag naar gas nam gedurig toe, en bovendien moest